

“... ”

3. ANAYASAYA AYKIRILIK VE İTİRAZ GEREKÇELERİ

Türkiye Cumhuriyetinin bir “hukuk devleti” olduğu Anayasamızın 2’nci maddesinde açıkça belirtilmiştir. 2’nci maddeye göre, “Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.” şeklinde hüküm yer almaktadır.

1982 Anayasası Türkiye Cumhuriyetinin “hukuk devleti” olduğu saptamasında bulunmuş, ancak “hukuk devleti” kavramını açıklamamış hatta gereklerinin neler olduğuna değinmemiştir.

Hukuk devleti kavramından ne anlaşılması gerektiğine Anayasa Mahkemesi kararları ile açıklık getirilmiştir.

Nitekim, Yüksek Mahkeme bir kararında hukuk devletini; “...bütün işlem ve eylemlerinin hukuk kurallarına uygunluğunu başlıca geçerlik koşulu sayan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa’ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukuk kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da uymak zorunda olduğu temel hukuk ilkeleri ile Anayasa’nın bulunduğu bilincinde olan devlettir...” olarak tanımlamıştır (Anayasa Mahkemesi 22.7.2008 gün ve E: 2008/64, K: 2008/129 sayılı karar).

4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 197’nci maddesinin ikinci fıkrasında, yapılan denetlemeler sonucunda hiç alınmadığı veya noksan alındığı belirlenen gümrük vergilerine ilişkin tebligatın gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içinde yapılacağı; ancak, gümrük yükümlülüğünün doğduğu olayla ilgili olarak dava açılmasının zamanaşımını durduracağı; aynı maddenin dördüncü fıkrasının *olay tarihinde yürürlükte bulunan* şeklinde de, “gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulamasını gerektiren bir fiille ilişkin olması ve suçun zamanaşımının daha uzun bulunması halinde, bu alacakların Türk Ceza Kanunundaki dava ve zamanaşımı süreleri içerisinde kovuşturulup tahsil edileceği” kurala bağlanmıştır.

Yargılama süreci içerisinde, 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 197. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “*suçun zamanaşımının daha uzun bulunması halinde*” deyişi, 5911 sayılı Kanunla 18.6.2009 tarihi itibarıyla “*zaman aşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle ceza davası açılmış olmak kaydıyla*” olarak değiştirilmiş ise de, ilgililer yönünden lehe sonuç doğuran kanun hükümlerinin geçmişe yürüyeceği yolundaki ceza hukuku ilkesinin gümrük para cezaları açısından da uygulanacak olacağı göz önüne alındığında, 4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun 197. maddesinin dördüncü fıkrasının yürürlükte bulunan metni olaya uygulanacak norm olacaktır.

4458 sayılı Gümrük Kanunu’nun yürürlükte bulunan 197. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan “Gümrük vergileri alacakları, ceza uygulamasını gerektiren bir fiile ilişkin olması ve zaman aşımı daha uzun bulunan bu fiil nedeniyle *ceza davası açılmış olmak kaydıyla*, bu alacaklar Türk Ceza Kanunundaki dava ve ceza zamanaşımı süreleri içerisinde kovuşturulup tahsil edilir.” düzenlemesi gereğince, yapılan denetimler sonucunda hiç alınmadığı ya da

noksan alındığı tespit edilen vergilere ilişkin tebligatın gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl içerisinde yapılması gerekiyorsa da; gümrük yükümlülüğünü doğuran olayla ilgili olarak, sözü edilen süre içerisinde dava açılması halinde, zaman aşımının durduğu sürece veya davanın sonuçlanmasından sonra kalan süre içerisinde tahakkuk işlemi yapılarak mükellefine tebliğ edilebileceği gibi, gümrük vergileri alacaklarının ceza uygulanmasını gerektiren bir fiile ilişkin olması durumunda, tahakkukun suçun tabi olduğu zaman aşımı süresi içerisinde yapılması da olanaklıdır.

Bu bakımdan; davacı hakkında açılan ceza davasında verilecek hüküm, Türk Ceza Kanunundaki dava ve ceza zaman aşımı sürelerinin olayda uygulanıp uygulanmaması sonucunu doğuracaktır.

Ne var ki 4458 sayılı Kanun'un 197. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan, "*ceza davası açılmış olmak kaydıyla*" düzenlemesi açılacak ceza davasının Gümrük Kanunu'nda düzenlenmiş olan zaman aşımı süresi içinde açılıp açılmadığına ilişkin bir belirlilik içermediğinden, vergi yargısı uygulamasında Türk Ceza Kanunu'ndaki dava ve ceza zaman aşımı sürelerinin uygulanabilirliği için açılacak davanın, beyannamenin tescil tarihinden itibaren üç yıllık zamanaşımı süresi içerisinde açılmış bir ceza davası mı olacağı, yoksa gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren herhangi bir zamanaşımı süresi ile sınırlı olmaksızın açılacak bir ceza davasının da gümrük vergisi tahakkukları ile gümrük para cezaları için ceza zaman aşımı sürelerinin uygulanabilirliğini sağlayacağı tartışmalara konu olduğu gibi, uygulamada zamanaşımını durduran nedenin ancak zamanaşımı süresi içinde ortaya çıkması halinde zamanaşımını durdurabileceği görüşüyle farklı yargı kararlarının verilmesine de neden olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 20.5.2010 gün ve E: 2009/51, K: 2010/73 sayılı kararında vurgulandığı üzere, Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "*belirlilik*"tir.

Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi de gereklidir.

Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, yasadan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini doğurduğunu bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir.

Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

SONUÇ

Belirlilik ilkesi gereğince yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması gerekirken, itiraza konu 4458 sayılı Kanunun 197. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan, "*ceza davası açılmış olmak kaydıyla*" düzenlemesi, gümrük zamanaşımını etkileyecek ceza davasının Gümrük Kanunu'nda yer alan zamanaşımı süresi içinde açılmış olup

Esas Sayısı : 2016/198

Karar Sayısı : 2017/144

olmadığı hususunda bir belirleme içermediğinden hukuki güven ve hukuki belirlilik ilkelerini zedelediği, bu nedenle hukuk devleti ilkelerine aykırı olduğu düşünülmektedir.

HÜKÜM

Üstte yer verilen gerekçeler veri alındığında uyuşmazlıkta uygulanacak Yasa maddesi olan itiraz konusu 4458 sayılı Kanunun 197. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan, “*ceza davası açılmış olmak kaydıyla*” düzenlemesinin Anayasa’nın 2. maddesine aykırı olduğu kanaatine varılarak konunun incelenmesi için dava dosyasının tüm belgelerinin onaylı suretlerinin dosya oluşturularak karar aslı ile birlikte Anayasa Mahkemesi’ne sunulmasına, iş bu karar ile dosya suretinin Anayasa Mahkemesi’ne ulaşmasından itibaren 5 ay süre ile karar verilinceye kadar davanın bekletilmesine 03/11/2016 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”